

Huvudman

Bodens kommun
kommunen@boden.se

Beslut

Datum 2025-12-04

Dnr SI 2025:7255

Sida **1 (8)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Stureskolan i Bodens kommun.

Beslut

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Bodens kommun en anmärkning avseende brister rörande studiehandledning på modersmålet och modersmålsundervisning. Bodens kommun ska senast den **27 mars 2026** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del som avser mottagande och undervisning av nyanlända elever.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2025:7255) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys hösten 2025 inlett en tillsyn av Stureskolan i Bodens kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Stureskolan följer gällande bestämmelser om studiehandledning på modersmålet, modersmålsundervisning samt mottagande och undervisning av nyanlända elever.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsbesök mellan den 22 oktober och 14 november 2025. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. individuella studieplaner och informationsbrev om

modersmålsundervisning. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Anmärkning

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, elevhälsa och rektorn framgår att elever på skolan som har behov av studiehandledning på modersmålet får det.

Lärare, representanter ur elevhälsan och rektorn uppger samtliga att resurserna för studiehandledning är begränsade. Via huvudmannen får skolan ett fast studiehandledningsanslag som skolan fördelar mellan eleverna. Lärare i vissa klasser och ämnen anser att resurserna är tillräckliga för att möta elevernas behov av studiehandledning, medan lärare i andra klasser och ämnen anser att det finns elever som skulle vara hjälpta av mer studiehandledning. Specialpedagoger berättar att de inte alltid har möjlighet att lägga ut så mycket studiehandledning som de önskar.

Några lärare uppger att det finns i två elever på skolan som är i särskilt behov av studiehandledning på modersmålet, men som inte får det i den omfattning och i de ämnen som de behöver. Enligt lärarna hindrar språket de två eleverna från att nå de betygskriterier som minst ska uppfyllas i de naturorienterande ämnena på grund av språket. Lärare, elevhälsa och rektorn bekräftar att de båda eleverna saknar studiehandledning på modersmålet i de naturorienterande ämnena. Specialpedagoger uppger att de vet om att eleverna har det svårt, samtidigt som skolan har begränsad tillgång på timmar som de kan lägga ut för studiehandledning.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum

men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehundledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

Studiehundledning på modersmålet är en stödsats som syftar till att ge eleven möjlighet att nå de kunskaper som minst ska uppnås. Studiehundledning på modersmål kan ges som extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen eller som särskilt stöd. Syftet med studiehundledning på modersmålet till nyanlända elever bör vara att ge eleverna möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Det innebär att den studiehundledning som eleven ska få bör utgå från elevens stödbehov och lärarens planerade undervisning utifrån kursplanen och kunskapskraven i ämnet. I annat fall finns risk för att erbjudandet blir schabloniserat och baseras mer på skolhuvudmannens förutsättningar än på elevens behov (prop. 2017/18:194, s. 36 ff.).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att studiehundledning på modersmål inte ges med utgångspunkt i elevernas behov vad gäller stödets omfattning och utformning.

Utredningen visar att de elever som behöver det får studiehundledning på modersmålet. Samtidigt visar utredningen att Bodens kommun ger Stureskolan ett fast studiehundledningsanslag och att det är detta anslag som styr hur studiestödet utformas, snarare än elevernas behov. Av utredningen framgår att det finns två elever som bedöms vara i behov av studiehundledning på modersmålet i naturorienterande ämnen för att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas i dessa ämnen, men som inte får det. Detta är en brist. Att eleverna ges studiehundledning på modersmålet i andra ämnen förändrar inte Skolinspektionens bedömning. Av förarbetena framgår att stödet ska utgå från elevernas behov för att undvika risken att stödet schabloniseras och baseras på skolhuvudmannens förutsättningar.

Modersmålsundervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger att hen inför varje terminsstart skickar ett informationsbrev om rätten till modersmål och instruktioner avseende ansökan. Informationen når samtliga vårdnadshavare på skolan. Skolinspektionen har tagit del av denna skriftliga information.

På fråga om hur eleverna på skolan informeras om rätten till modersmålsundervisning uppger rektorn att eleverna informeras vid den

kartläggning som görs av den centrala mottagningsenheten för nyanlända. Den informationen sker grundligt och med tolk. Där förklaras fördelarna med att läsa modersmål för att stärka språket och att det kan ge eleven ett högre meritvärde till gymnasiet. Eleverna får vid denna tidpunkt stöd i att göra eventuell ansökan tillsammans med vårdnadshavarna.

Av intervjuer med elever och lärare framgår att flera elever på skolan läser modersmål. Rektorn uppger att det inte finns några elever på skolan som ansökt om att läsa modersmål som nekats detta på grund av brist på lärare eller andra omständigheter.

Rättslig reglering

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i det språket om det är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet och eleven har grundläggande kunskaper i språket. En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk (10 kap. 7 § skollagen).

Modersmålsundervisning får anordnas som språkval i grundskolan, inom ramen för skolans val eller utanför den garanterade undervisningstiden (5 kap. 8 § skolförordningen).

Huvudmannen är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om minst fem elever som ska erbjudas modersmålsundervisning i språket önskar sådan undervisning, och det finns en lämplig lärare. Begränsningen avseende att det måste finnas minst fem elever för att huvudmannen ska vara skyldig att anordna undervisning i modersmålet gäller inte de inte nationella minoritetsspråken (5 kap. 10 § skolförordningen).

En elev får som språkval i grundskolan välja det språk som eleven ska erbjudas modersmålsundervisning i, i stället för undervisning i språken franska, spanska eller tyska (9 kap. 5–6 §§ skolförordningen).

Huvudmannen är skyldig att anordna undervisning i ett språk som erbjudits som språkval enligt 5 § andra stycket eller 6 § om fler än fem elever väljer språket. Begränsningen med att det måste finnas minst fem elever för att huvudmannen ska vara skyldig att anordna undervisning i modersmålet gäller inte de inte nationella minoritetsspråken (9 kap. 7 § skolförordningen).

Skolan ska klargöra för elever och vårdnadshavare vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har (Lgr 22, avsnitt 1 Rättigheter och skyldigheter.)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att samtliga elever på skolan inte erbjudits modersmålsundervisning genom att ha fått information om rätten till modersmålsundervisning och hur den anordnas på skolan.

Skolinspektionens utredning visar att samtliga vårdnadshavare samt de nyanlända elever som tagits emot via huvudmannens centrala mottagningsenhet har fått information om rätten att läsa modersmål. Elever som tagits emot via mottagningsenheten har dessutom erbjudits hjälp att ansöka om modersmål. Utredningen visar emellertid att information om modersmålsundervisning inte går ut till samtliga elever på skolan. Skolan har en skyldighet att klargöra för elever vilka rättigheter de har vad gäller modersmålsundervisning, samt hur undervisningen anordnas på skolan. Det är först då som eleverna kan sägas ha fått ett reellt erbjudande om modersmålsundervisning.

Vad gäller den del som avser huvudmannens skyldighet att anordna modersmålsundervisning visar utredningen att huvudmannen anordnat modersmålsundervisning för samtliga elever som ansökt om det och att ingen elev nekats att läsa modersmål på grund av brist på lärare eller andra omständigheter.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Bodens kommuns verksamhet vid Stureskolan uppfyller inte fullt ut författningarnas krav vad gäller modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. Utredningen visar dock att elever i behov av studiehandledning fått detta och att huvudmannen anordnat modersmålsundervisning för samtliga elever som ansökt om det. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Bodens kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Mottagande och undervisning av nyanlända elever

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare, specialpedagoger och studie- och yrkesvägledare framkommer att Centrum för mottagande av nyanlända inom åtta veckor efter registrering genomför en kartläggning av nyanlända elevers skolbakgrund och kunskaper. Rektorn bekräftar att denna kartläggning utgår från Skolverkets stödmaterial. Materialet överlämnas därefter till skolan och används som underlag för beslut om placering.

Av intervjuer med lärare, specialpedagoger samt studie- och yrkesvägledare framkommer att den information som överlämnats från Centrum för mottagande av nyanlända beaktas vid bedömningen av elevernas årskursplacering och vid planeringen av deras fortsatta undervisning. I intervju med rektorn, specialpedagoger och studie- och yrkesvägledare framkommer att rektorn fattar det slutgiltiga beslutet om årskursplacering. Rektorn berättar vidare att ytterligare parametrar beaktas i beslutsprocessen vilket kan resultera i att beslutet avviker från den bedömning som gjorts av Centrum för mottagande av nyanlända.

Lärarna berättar vidare att då eleverna skrivs in på skolan får de omedelbart en klasstillhörighet i ordinarie klass, samtidigt som vissa ämnen läses i förberedelseklass. Majoriteten av nyanlända elever inleder sin skolgång i förberedelseklass. Syftet är att elever i förberedelseklass successivt ska övergå till att ha all undervisning i sina ordinarie klasser. Lärarna uppger att placering i förberedelseklass är tidsbegränsad och inte överstiger två år.

Av intervjuer med specialpedagoger och studie- och yrkesvägledare framkommer att samtliga nyanlända elever har individuella studieplaner som följs upp varje termin. Lärarna berättar att de individuella studieplanerna innehåller uppgifter om hur undervisningen ska organiseras samt tidpunkt för när eleverna ska påbörja undervisningen i ordinarie klasser. Detta bekräftas av de individuella studieplaner som Skolinspektionen tagit del av.

Rektorn uppger att det är rektor som fattar beslut om huruvida en elev ska undervisas enligt prioriterad timplan. En prioriterad timplan kan upprättas för en period om cirka tre veckor, varvid undervisningen uteslutande består av svenska som andraspråk. Därefter övergår eleven till en individuell studieplan. Under denna period utvärderas elevens utveckling av mentor och rektor, vilket kan medföra att planen justeras.

Rättslig regleringDefinition av nyanländ elev

Med nyanländ avses i denna lag den som

1. har varit bosatt utomlands,
2. nu är bosatt i landet, och
3. har påbörjat sin utbildning här senare än höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år.

En elev ska inte längre anses vara nyanländ efter fyra års skolgång här i landet. Som bosatt utomlands anses den som inte anses bosatt i landet enligt 29 kap. 2 § (3 kap. 12 a § skollagen).

Kartläggning av nyanlända elevers kunskaper

En nyanländ elevs kunskaper ska bedömas om en sådan bedömning inte är uppenbart onödig. Om det behövs ska en sådan bedömning göras även för en elev som 1. har varit bosatt utomlands och som har påbörjat sin utbildning här senast vid höstterminens start det kalenderår då han eller hon fyller sju år, eller 2. efter skolgång i Sverige har varit bosatt utomlands och därefter har återvänt till Sverige för att återuppta sin utbildning här. Rektorn ansvarar för att bedömningar görs enligt första och andra styckena. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om underlag för sådana bedömningar (3 kap. 12 c § skollagen).

En bedömning enligt 12 c § ska göras skyndsamt. För en nyanländ elev och för en elev som avses i 12 c § andra stycket 2 ska bedömningen göras i sådan tid att beslut om placering i årskurs och undervisningsgrupp kan fattas enligt 12 e §. För en elev som avses i 12 c § andra stycket 1 ska bedömningen göras senast inom två månader från det att eleven har tagits emot inom skolväsendet i någon av de skolformer som anges i 12 b §. Resultatet av en bedömning enligt 12 c § ska beaktas vid beslut enligt 12 e och h §§, upprättande av individuell studieplan enligt 12 g § och bedömning av behov av studiehandledning på modersmålet enligt 12 i § samt vid övrig planering av undervisningen och vid fördelning av undervisningstiden (3 kap. 12 d § skollagen).

När en elevs kunskaper bedöms enligt 3 kap. 12 c § skollagen ska Skolverkets kartläggningsmaterial för bedömning av nyanlända elevers kunskaper steg 1 och 2 (diarienummer 2016:428) användas som underlag för bedömningen. I vilken omfattning kartläggningsmaterialet steg 1 och steg 2 ska användas bestäms utifrån den enskilda elevens förutsättningar och behov (SKOLFS 2016:10).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Lisa Naudot Bergh

Beslutsfattare

Signerat av: Lisa Naudot Bergh

X Isabelle Brännlund

Föredragande

Signerat av: Isabelle Brännlund

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Klara Heikkilä Jonsson medverkat.